3.2 SIVISTYSTOIMI

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset kaudella

Alkuvuodesta valmisteltiin strategiakeskusteluihin aihekortit. Strategian mukaiset pelisessiot on käyty työyhteisöissä. Pelisessioiden perusteella on valmisteltu strategiaan toimialan kärkitavoitteet. Nämä tulevat osaksi v. 2027 talousarviota. Alkuvuodesta sivistyslautakunta päätti eräiden vakanssien kelpoisuusehdoista. Henkilöstösuunnitelman mukaiset rekrytoinnit ja järjestelyt ovat toteutuneet.

Talousohjelman mukaisten koulujen tilojen käyttöön liittyviä selvitystöitä Kuoreveden ja Jämsänkosken osalta on jatkettu. Korven koulun toimintojen yhteensaattamisselvityksestä johtuen jätettiin kuntalaisaloite, johon sivistyslautakunta hyväksyi vastauksen. Asiaan liittyvä osallistavan suunnittelun määrärahaesitys vuodelle 2027 tehtiin elokuun kokouksessa.

Laajaa hyvinvointikertomusta/-suunnitelmaa valmisteltiin. Sivistyslautakunta käsitteli sitä kesäkuussa ja kaupunginvaltuusto hyväksyi asiakirjan elokuun kokouksessa.

Kaupunginvaltuusto päätti luopua koulujen lakkauttamisprosessin aloittamisesta annetusta oppilasmäärärajaohjeesta hyväksyen samalla äänestyksen jälkeen toimenpideohjeen asiasta.

Vaikuttamistoimielimien ja erilaisten työryhmien kokoontumisten lukumäärät on esitetty tulosalueilla.

Varhaiskasvatuksen toiminta on ollut talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista kuitenkin niin, että ennakoitua suurempi palvelutarve vaikuttaa tulosalueen talousarvion toteutumiseen. Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman muutoksia valmisteltiin ja sivistyslautakunta hyväksyi ne kesäkuun kokouksessa. Ankkalammen päiväkoti aloitti toimintansa 1.8.2026. Varhaiskasvatusjohtajan seuraaja varhaiskasvatuspäällikkö aloitti 1.8.2026 alkaen perehtymisjaksolla.

Perusopetuksessa on elokuussa 2026 tehdyn ennusteen mukaan tällä hetkellä 1 408 oppilasta. Ennustejakson aikana perusopetuksen oppilasmäärä on laskeva.
Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen johtamisjärjestelyn toinen vaihe on toteutuksessa. Tulosaluejohtajana toimiva johtava rehtori vaihtui eläköitymisen myötä.

Sivistyslautakunta hyväksyi kevätkaudella esi- ja perusopetuksen koulukuljetusoppaan. Samalla myöntöperusteisiin tehtiin muutos esi- ja alkuopetuksen oppilaiden osalta. Esi- ja perusopetuksen kuljetukset kilpailutettiin ja sivistyslautakunta teki hankintapäätökset.

Opetussuunnitelman päivityksiä valmisteltiin mm. arvioinnin ja liikunnallisen elämäntavan osalta. Sivistyslautakunta hyväksyi muutokset touko- ja kesäkuussa. Perusopetuksessa toteutettiin kevään 2026 aikana kysely mobiililaitteiden käytöstä koulussa. Kyselyn vastausten perusteella ei muutoksia järjestyssääntöihin tehty. Opetussuunnitelmaan sisältyvä suunnitelma kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista valmisteltiin ja hyväksyttiin kesäkuussa sivistyslautakunnassa. Suunnitelmaa jalkautetaan ja tehdään koulukohtaiset täydennykset syysukukauden veso-koulutuspäivissä.

Sivistyslautakunta linjasi perusopetuksen koulujen teknisen työn tilojen harraste- ja iltakäytön vuokrauksen olevan mahdollista ainoastaan kaupungin ylläpitämän työväenopiston taikka kaupungin nuorisopalveluiden ohjattuna toimintana sillä edellytyksellä, että paikalla on nimetty, pätevä opettaja tai ohjaaja ja riskien arviointi on suoritettu asianmukaisesti. Peruskoulujen teknisen työn tiloihin on laadittu harraste- ja iltakäyttöä koskevat yhtenäiset ohjeet.

Opiskeluhuollon palvelut tuottaa Keski-Suomen hyvinvointialue. Perusopetukseen on saatu lisää opiskeluhuollon psykologeja elokuusta 2026 alkaen, jolloin lakisääteinen mitoitus täyttyy. Kouluterveydenhoitajia on suosituksen mukainen määrä. Koululääkäripalvelussa on ollut vaihtelevuutta. **Lukiossa u**usia ylioppilaita valmistui 79 keväällä. Lukion varsinaisten opiskelijoiden määrä elokuussa 2026 on 225 ja sen lisäksi lukio-opintoja suorittaa 23 Ammattiopisto Gradian opiskelijaa. Ensimmäisen vuoden opiskelijoita lukiossa on 58. Urheiluvalmennuksessa on tällä hetkellä 29 lukion opiskelijaa. Lukiokoulutuksessa opiskeluhuollon mitoitukset täyttyvät kaikilta osin.

Elämänlaatupalvelut
Paluu Raitille ja palveluiden avautuminen toteutuivat toukokuun alussa. Raitin väistön pitkittymisellä oli heijastusvaikutuksia koettuun työhyvinvointiin. Paluu Raitille on koettu myönteisenä

Opistot
Lukuvuonna 2026-2027 alkaessa työväenopistoon ilmoittautuneita n. 1 300 musiikkiopistoon uusia oppilaita 39 ja kotoutumiskoulutukset yhteensä kaksi (2) ryhmää arvioinnin tekemishetkellä.

Kirjastopalvelut
Pääkirjaston palvelu- ja aukioloajat muuttuivat 29.6. lähtien huomioiden talousohjelman mukaisesti eläköitymisissä vähentynyt henkilöstö ja asiakkaiden käyttötottumukset. Aukioloaikamuutosta arvioidaan käyttötilastojen sekä asiakas- ja henkilöstökyselyjen perusteella viimeistään kevään 2027 aikana.

Vapaa-aikapalvelut
Nuorisotyön dokumentaatiojärjestelmän mukaan nuorisopalvelujen toimintaan osallistui 14 723 nuorta. Etsivää nuorisotyötä on tehty alkuvuoden aikana yhteensä 140 nuoren kanssa. Nuorten LuovaStartti työpajatoiminnan ryhmiin on osallistunut 21 eri nuorta.
Uimahallin kävijämäärä elokuun lopussa on 32 443. Koko vuodelle asetettuun kävijämäärätavoitteeseen, 63 000 asiakasta, ei ylletä, ellei syksy ole erityisen vilkas uimahallilla. Kesän aikana uimahallilla tehtiin kunnostustöitä ja rakennettiin mm. liikkumisesteisten pukuhuone- ja pesutilat sekä toteutettiin yleisissä pukuhuone- ja pesutiloissa yksityisyydensuojaa tarjoavia ratkaisuja. Lupa liikkua -passia on myyty 1-8 /2026 270 kpl.

Sivistystoimialan avustustoiminnan periaatteet hyväksyttiin sivistyslautakunnassa.

	TA 2026	TOT 8/2026	TOT 8/2025	TOT% 8/2026	Vertailu ed. vuosi
TOIMINTATUOTOT	**3 158 470**	**2 871 000**	**3 131 265**	**90,90 %**	**91,69 %**
Myyntituotot	906 600	657 919	634 338	72,57 %	103,72 %
Maksutuotot	590 720	449 232	358 305	76,05 %	125,38 %
Tuet ja avustukset	1 546 800	1 504 960	1 883 642	97,30 %	79,90 %
Muut toimintatuotot	114 350	258 889	254 980	226,40 %	101,53 %
TOIMINTAKULUT	**-42 011 389**	**-27 483 926**	**-27 037 756**	**65,42 %**	**101,65 %**
Henkilöstökulut	-24 654 652	-16 861 826	-16 349 893	68,39 %	103,13 %
Palvelujen ostot	-10 122 313	-5 870 703	-5 767 608	58,00 %	101,79 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-920 453	-563 853	-682 904	61,26 %	82,57 %
Avustukset	-643 300	-316 224	-402 962	49,16 %	78,47 %
Muut toimintakulut	-5 670 671	-3 871 320	-3 834 389	68,27 %	100,96 %
TOIMINTAKATE	**-38 852 919**	**-24 612 926**	**-23 906 491**	**63,35 %**	**102,95 %**

Talousarvion toteutuminen kaudella

Vuoden 2026 talousarvion täytäntöönpanossa ja toteutuksessa on noudatettava kaupunginvaltuuston 8.12.2025 hyväksymää talousarviota, voimassa olevaa strategiaa, hallintosäännön määräyksiä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Lisäksi noudatetaan taloudenhoitoa ja henkilöstöhallintoa koskevia ohjeita sekä seuraavia kaupunginhallituksen kokouksessaan 15.12.2025 (§ 315) hyväksymiä talousarvion täytäntöönpano-ohjeita. Käyttötalousosan tulot ja menot ovat valtuustoon nähden sitovia toimialatasolla (konsernipalvelut, sivistystoimi, kaupunkiympäristö). Osavuosikatsaus 2 (08/2026) sisältää euromääräisen talousarviovertailun toimialoittain ja tulosalueittain sekä selvityksen mahdollisista poikkeamista talousarvion ja toteutuman välillä. Tavoitteiden toteutumista seurataan toimialatasolla.

Taloudenpitoa ja taloustilannetta on seurattu sivistyslautakunnassa kuukausittain.

Kirjanpidon toteumavertailun lukuihin sisältyvät tulot ja menot elokuun lopun tilanteessa. Tasaisen kertymän perusteella toteuman tulisi huhtikuun lopussa olla enintään noin 66,7 %. Toiminta on pääosin ollut talousarvion mukaista. Toteumassa on huomioitava, että sivistystoimen toiminta painottuu eri ajanjaksoihin vuoden aikana, minkä vuoksi toteuma ei aina vastaa tasaisen kertymän mukaista kehitystä.

Sivistyslautakunnan kokousaikataulun takia tavoitteiden arviointi sekä kirjanpidon raporttien tulostus on tehty 14.9.2026 tilanteen mukaisilla tiedoilla. Kirjanpidon toimialakohtaisella raportilla (14.9.) toimintatuottojen toteumaprosentti oli 90 %, toimintakulujen 65 % ja toimitakateen 63 %. Tasaisella kertymällä toteumaprosentti voisi olla 66,7 %.
Tulojen osalta toteumasta puuttuvat varhaiskasvatuksen asiakasmaksut elokuun osalta ja opistojen syyskauden laskutus. Kotoutumiskorvausten kuukausikohtainen kertymä on pienentynyt alkuvuoteen nähden. Henkilöstökulut ovat kertyneet arvioitua suurempina (68 %). Tämä johtuu pääosin varhaiskasvatuksen ennakoitua suuremmasta palvelutarpeesta. Lisäksi luontaisetuateriakustannukset näkyvät henkilöstömenoissa ja myös tuloissa. Talousarvion laadintaohjeen mukaan näihin ei varata määrärahoja talousarviossa. Muut toimintamenot -tiliryhmän toteumaprosentti on 68 %. Jämsänkosken yhtenäiskoulun leasingvuokra on toteumassa koko vuotta koskevana. Tiliryhmät 1) aineet, tarvikkeet ja tavarat (61 %), 2) palvelujen ostot (58 %) ja 3) avustukset (49 %) ovat alle tasaisen kertymän. Tähän vaikuttavat opetustoiminnan kesäkeskeytys ja avustusten hakemusten ja maksatuksen painottuminen loppuvuoteen.

Talousarviomuutoksen tarpeellisuutta toimialan kokoluokkaan nähden arvioidaan ja noudatetaan konsernipalvelujohtajan linjasta ja ohjetta asiassa.

Tulosalueiden toteumat on avattu omissa tulosaluekohtaisissa osioissa.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2026

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö, Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä			
Tavoite	Hyvinvoivat asukkaat laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla		Toteutuu osittain
Mittari	Kirjaston kävijämäärät	**Toteuma 8/2026**	**Tavoite 12/2026**
		60 000	145 000
Mittari	Varhaiskasvatus 1-5 vuotiaiden osallistumisaste	**Toteuma 8/2026**	**Tavoite 12/2026**
		77	80
Mittari	Väestön koulutustaso		
Mittari	Kuvailu		
Mittari	Tyytyväinen elämäänsä (kouluterveyskysely 8 vl.)	**Toteuma 8/2026**	
		69	
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on pääosin toteutumassa. Väestön koulutustasosta ei ole uusimpia tilastotietoja käytettävissä. Koulutustaso on arvioitu viimeisimmän tilaston perusteella tilinpäätöksen 2025 yhteydessä. Varhaiskasvatuksessa on toteutettu huoltaja- ja lapsikyselyt. Tulosten mukaan lapset ja huoltajat ovat olleet tyytyväisiä palveluihin Tuloksia on käsitelty henkilöstön kanssa yhteisessä infoillassa. Sivistyslautakunta käsittelee tuloksia loppuvuonna. Varhaiskasvatuksessa osallistumisaste on lähes talousarviossa arvioidun mukainen. Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman muutokset on hyväksytty. Perusopetuksessa järjestyssääntöuudistuksen (mobiililaitteet) arviointi toteutettiin loppukeväästä. Opetussuunnitelmien muutoksina: liikunnallinen elämäntapa, todistuspohjat ja kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien suunnitelma. Sivistyslautakunta on hyväksynyt koulukuljetusoppaan ml. kuljetusten myöntökriteerien muutoksen. Uusia ylioppilaita valmistui 79. Elämänlaatupalveluissa: työväenopiston juhlavuoden tilaisuuksien suunnittelu ja toteutus, työväenopistoon ilmoittautuneita n. 1 300 musiikkiopistoon uusia oppilaita 39 ja kotoutumiskoulutukset yhteensä kaksi (2) ryhmää arvioinnin tekemishetkellä. Paluu Raitille ja palveluiden avautuminen toteutuivat toukokuun alussa. Väistöstä johtuen kirjaston kävijämäärä jää alle talousarviotavoitteen. Yläkouluikäisten (8.-9.lk) elämäntyytyväisyyden kokemus on pysynyt lähes ennallaan, 69 %, verrattuna vuoteen 2023 (70 %). Kesän aikana järjestettiin viisi (5) lasten ja nuorten leiriä. Uimahalliin rakennettiin mm. liikuntaesteisten pukuhuone- ja pesutilat. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa.		

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta, Palveleva kaupunki, Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä			
Tavoite	Kehittyvät, talouden ja ympäristön suhteen vastuullisesti järjestetyt sivistyspalvelut		Toteutuu osittain
Mittari	Kuvailu		
Mittari	€/asukas, toimiala	**Toteuma 8/2026**	**Tavoite 12/2026**
		1 303,4	- 2 044,89
Mittari	€/opiskelija, lukio	**Toteuma 8/2026**	**Tavoite 12/2026**
		6 209,16	- 8 260,89
Mittari	€/oppilas, perusopetus	**Toteuma 8/2026**	**Tavoite 12/2026**
		9 609,94	- 15 017,29
Mittari	€ / varhaiskasvatuksessa oleva lapsi	**Toteuma 8/2026**	**Tavoite 12/2026**
		17 302,22	- 23 893,19
Mittari	€/asukas, elämänlaatupalvelut	**Toteuma 8/2026**	**Tavoite 12/2026**
		87,37	- 161,5
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Arvio on tehty 14.9.2026 toteuman perusteella. Toimintakatteen toteumaprosentti on 63 % toimintakulujen ollessa 65 % ja toimintatuottojen 90 %. Tasaisen kertymä voi olla 66,7 %. Mittarit €/x tavoitetasoksi määriteltyyn olisi alittumassa, joskin tulosalueiden tilanne vaikuttaa tähän. €/x on alittumassa koko toimialan, perusopetuksen ja elämänlaatupalveluiden osalta ja ylittymässä varhaiskasvatuksessa ja lukiokoulutuksessa. Tuloista puuttuvat varhaiskasvatuksen elokuun asiakasmaksut. Uudet tulorajat astuivat voimaan 1.8. alkaen, joten tuloarvio voidaan tehdä vasta laskutuksen valmistuttua. Kotoutumiskorvausten kuukausikohtainen kertymä on pienentynyt alkuvuoteen nähden. Opistojen syyskauden laskutus toteutuu myöhemmin syksyllä. Tulokertymällä arvioidaan voitavan kattaa toimintakulujen ylitystä. Henkilöstökustannusten toteumaprosentti on 68 %. Tähän vaikuttaa pääosin ennakoitua suurempi palvelutarve varhaiskasvatuksessa. Huomattava, että kuluissa ovat mukana luontaisetuateriat, joita talousarvio-ohjeen mukaan ei huomioida valmistelussa. Aineet tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän toteuma 61 %. Palveluiden ostot tiliryhmän toteuma on 58 %. Tähän vaikuttaa esi- ja perusopetuksen kesäkeskeytys. Avustukset-tiliryhmän toteuma 49 %, elämänlaatupalveluissa: hakemukset /maksatukset painottuvat loppuvuoteen. Muut toimintakulut -tiliryhmän toteuma 68 %. Vuokrakuluissa Jämsänkosken yhtenäiskoulun leasing-vuokra on kirjautunut koko vuoden osalta. Talousohjelman linjauksesta johtuen tehtiin 1) pääkirjaston aukioloaikamuutos, 2) Korven koulun toimintojen yhteen saattamisesta pääkouluun suunnittelumäärärahaesitys. Kaupunginvaltuusto päätti luopua koulujen lakkauttamisprosessin aloittamisesta annetusta oppilasmäärärajaohjeesta hyväksyen samalla äänestyksen jälkeen toimenpideohjeen asiasta. Talousarviomuutoksen tarpeellisuutta toimialan kokoluokkaan nähden arvioidaan noudattaen konsernipalvelujohtajan ohjetta.		

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö		
Tavoite	Teemme yhdessä hyvää jämsäläistä työelämää	Toteutuu osittain
Mittari	Henkilöstökysely	
Mittari	Terveysperusteiset poissaolot	
Mittari	Kuvailu	
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Henkilöstökyselyn tulokset on läpikäyty toimialan työyhteisöissä, tuloisalueilla ja sivistyslautakunnassa, yhteistyötoimikunnassa ja henkilöstöjaostossa. Kukin työyhteisö on valinnut kaksi kehittämiskohdetta ja suunnittelut toimenpiteitä niihin. Kehittämiskohteiden toteutumista seurataan ja niitä arvioidaan syksyn aikana. Työyhteisö- ja tulosaluetasoisessa työskentelyn raportoinnissa käytetään toimialalla valmisteltua pohjaa. Toimialatasoisesti tarkasteltuna tulokset ovat rinnasteiset edellisiin tuloksiin nähden. Arviointia tehtäessä terveysperusteisten poissaolojen toteuma (1-8) ei ole järjestelmässä käytettävissä. Toteuma 1-8 on alhaisempi edellisvuoteen nähden (13,14 kpv./htv. -> 14,80 kpv./htv.) Strategian mukaiset työyhteisökeskustelut on käyty (50 kpl, koko kaupunki 66 kpl). Niiden perusteella on valmisteltu strategian mukaisia kärkitavoitteita. Varhaiskasvatuksessa on panostettu erityisesti henkilöstön osaamisen vahvistamiseen. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen johtamisjärjestelyjen toinen vaihe on käynnissä. Raitin väistön pitkittymisellä on ollut heijastusvaikutuksia koettuun työhyvinvointiin. Paluu Raitille on koettu myönteisenä Suunnitellut rekrytoinnit ja sisäiset järjestelyt ovat toteutuneet.	

Toimialan riskit

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Strategiset riskit	Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoinen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen	4	3	12
Arviointi	Verrattuna aiempiin vuosiin varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on parempi. Työnantaja on tehnyt toimia kelpoisuuskoulutukseen osallistumiseen mahdollistamiseksi (varhaiskasvatuksen opettaja kelpoisuus/jotpa). Kelpoisten erityisluokan opettajien saatavuus on parantunut. Elämänlaatupalveluiden rekrytoinneissa on ollut kelpoisia hakijoita. Työhyvinvointikyselyn tulosten käsittelyn myötä koulutuksia on kohdennettu esitettyihin/valittuihin aihealueisiin esim. oppimisentuki, avekki. Hallinnollista työtä on resursoitu uudelleen. Raportointivelvoitteisiin tarvitaan yhteistä tarkastelua ja linjausta.			
Toimenpide	Työnantajamaineesta huolta pitäminen, työ- ja virkaehtosopimusten paikallisesti sovittavien erien kohdentaminen, osaamisen vahvistaminen, työnohjaus, työmäärän suhteuttaminen ja hallinnollisten tehtävien järkiperäistäminen käytettävissä olevaan työvoimaresurssiin			

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Operatiiviset riskit	Arjen turvallisuus, puutteet varautumisessa	5	3	15
Arviointi	Riskiä on hallittu avekki- ja ensiapukoulutuksilla. Osallistuttu harjoitustoimintaan. Taidekokoelman hallintajärjestelmän kehittäminen on vireillä. Kesäksi laaditun drooniohjeistuksen päivitys on käynnissä. Peruopetukseen on laadittu suunnitelma kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Raitin tilat on todettu turvalliseksi käyttää ja kaikkien palveluiden paluu tiloihin toteutui toukokuussa. Tilojen käytön ohjeistusta on tarkennettu ilta- ja harrastekäytön osalta.			
Toimenpide	Osaamisen vahvistaminen - ennakointi: avekki- ja ensiapukoulutukset, alueelliset ja kaupunkitasoiset harjoitukset, yksikkötason harjoitukset, harjoitusten ja kouluttautumisen soveltaminen ohjeiksi ja menettelytavoiksi, varautumisvarastojen seuranta ja ylläpito, digitaidot (digiturvallisuus), tilojen kunnon seuranta			

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Vahinkoriskit	Omaisuus-, henkilö-, keskeytys- maineriskit	3	4	12
Arviointi	Raitin väistöön liittyvä vahingonkorvausvaatimus on esitetty vuokranantajalle ja urakoitsijalle. Ilkivaltaa pyritty torjumaan mm. lisäämällä vartijakäyntejä ja tehostamalla valvontaa. Häiriökäytökseen on puututtu kouluissa, nuorisotiloissa ja kirjastoissa. Pääkirjaston aukioloaikauudistuksessa on huomioitu omatoimiaikaan sisältyvät riskit ja henkilöstön väheneminen. Henkilöstön kuormittuneisuutta on pyritty vähentämään lisäresursoinnilla.			
Toimenpide	Vakuutukset, ennakoiva puuttuminen, seuranta ja valvonta, vuotuistarkastukset ja - harjoitukset, työhyvinvoinnin tukeminen, työtehtävien ja -määrän hallinta, yhteistyö eri toimijoiden kanssa sekä kaupunkiorganisaatiossa että sen ulkopuolella, sisäinen ja ulkoinen viestintä, kouluttautuminen			

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Taloudelliset riskit	Talousarvio; tulo- ja menoarvion pitävyys ja talousohjelman toteutuminen	2	5	10
Arviointi	Talousarvion seuranta on toteutettu kaupunginhallituksen päätöksen mukaisena. Tasaisella kertymällä toteumaprosentti voi olla 66,7 %. Toteuma toimintakatteessa on 63 %, tuotoissa 90 % ja kuluissa 65 %. Tuotoista puuttuu kokonaisuuden syyskaudella toteutuva opistojen laskutus sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksut elokuun osalta. Henkilöstökustannusten toteuma on 68 %. Talousarvion osalta riskin arvioidaan toteutuvan varhaiskasvatuksessa, jossa palvelutarve on ennakoitua suurempi. Talousarviomuutoksen tarpeellisuutta toimialan kokoluokkaan nähden arvioidaan ja asiassa noudatetaan konsernipalvelujohtajan ohjetta.			
Toimenpide	Talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva, proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa. Hankehaut: aktiivinen seuranta ja arviointi. Julkisen talouden tasapainottamisohjelma vaikuttaa myönnettävien avustusten suuruuteen; ennakkoon vaikutuksia ei pystytä arvioimaan. Lainsäädäntötyö aktiivinen seuranta ja arviointi vaikutuksista.			

Sivistystoimen hallinto

	TA 2026	TOT 8/2026	TOT 8/2025	TOT% 8/2026	Vertailu ed. vuosi
TOIMINTATUOTOT		**3 022**	**1 661**		**181,96 %**
Myyntituotot			1 501		
Tuet ja avustukset		45			
Muut toimintatuotot		2 977	160		1 860,65 %
TOIMINTAKULUT	**-358 188**	**-171 630**	**-152 530**	**47,92 %**	**112,52 %**
Henkilöstökulut	-295 316	-133 085	-121 858	45,07 %	109,21 %
Palvelujen ostot	-46 592	-26 245	-19 809	56,33 %	132,49 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 800	-3 281	-1 817	117,19 %	180,57 %
Muut toimintakulut	-13 480	-9 018	-9 047	66,90 %	99,68 %
TOIMINTAKATE	**-358 188**	**-168 608**	**-150 870**	**47,07 %**	**111,76 %**

Talousarvion toteutuminen kaudella

Toteumajakso 1-8/2026 alittaa tasaisen käytön mukaisen 66,7 %:n tason. Varsinaisia toimintatuottoja ei ole mutta, yleislaskutuslisä on kasvattanut toteutuneita tuloja. Aineet, tarvikkeet ja tavarat tiliryhmässä määrärahan käyttö on arvioitua suurempaan perustuen henkilöstösuunnitelman mukaiseen rekrytointiin ja siitä johtuviin laite- ja työvälinehankintoihin.

Yleiskatsaus toimintaan 1-8/2026

Sivistyslautakunta on kokoontunut kymmenen (10) kertaa ja käsiteltyjä asioita on ollut 101.

Sivistystoimenjohtaja on osallistunut kaupungin tilatyöryhmän työskentelyyn, strategian ohjausryhmään ja Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian ja Jämsän kaupungin yhteistyöryhmään. Jälkimmäinen on pitänyt kolme (3) kokousta. Johtava rehtori ja kirjastopalvelupäällikkö ovat osallistuneet ict-johtoryhmään. Liikuntahallin suunnittelutyöryhmä on aloittanut työskentelynsä. Toimialalta siihen osallistuvat hyvinvointikoordinaattori, vapaa-aikapalvelupäällikkö, liikunnan ja terveystiedon lehtori ja sivistystoimenjohtaja. Hyvinvointityöryhmä on kokoontunut kolme (3) kertaa ja ehkäisevän työn verkostotyöryhmä vuosikellon mukaisesti kaksi (2) kertaa.

Tammenlehvän perinnetoimikunta on kokoontunut kaksi (2) kerran, nuorisovaltuusto seitsemän (7) kertaa ja vammaisneuvosto kolme (3) kertaa.

Selvitystyöstä Korven koulun toimintojen yhteen saattamisesta pääkouluun (Jämsänkosken yhtenäiskoulu) järjestettiin henkilöstöille ja huoltajille tilaisuudet.

Toimenpiteet sivistystoimenjohtajan seuraajan rekrytoimiseksi käynnistyivät. Kaupunginhallitus päätti kelpoisuusehdot ja haastatteluryhmän. Sivistyslautakunta nimesi haastatteluryhmään edustajansa. Seuraaja valitaan sivistysjohtajan virkaan.

Varhaiskasvatus

	TA 2026	TOT 8/2026	TOT 8/2025	TOT% 8/2026	Vertailu ed. vuosi
TOIMINTATUOTOT	**500 020**	**528 451**	**526 410**	**105,69 %**	**100,39 %**
Myyntituotot	150 000	153 442	126 100	102,29 %	121,68 %
Maksutuotot	250 720	172 336	181 730	68,74 %	94,83 %
Tuet ja avustukset	97 800	111 894	126 167	114,41 %	88,69 %
Muut toimintatuotot	1 500	90 779	92 413	6 051,93 %	98,23 %
TOIMINTAKULUT	**-12 088 218**	**-8 281 665**	**-7 901 562**	**68,51 %**	**104,81 %**
Henkilöstökulut	-8 301 526	-5 882 111	-5 660 597	70,86 %	103,91 %
Palvelujen ostot	-1 948 688	-1 197 985	-1 202 527	61,48 %	99,62 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-99 263	-51 273	-39 235	51,65 %	130,68 %
Avustukset	-520 000	-285 478	-310 832	54,90 %	91,84 %
Muut toimintakulut	-1 218 741	-864 818	-688 372	70,96 %	125,63 %
TOIMINTAKATE	**-11 588 198**	**-7 753 214**	**-7 375 152**	**66,91 %**	**105,13 %**

Talousarvion toteutuminen kaudella

Varhaiskasvatuksen toiminta ajalla 1-8/2026 on toteutunut pääosin suunnitellun mukaisesti. Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseen yhdessä perusopetuksen kanssa jatkuu. Avustusten käyttö ajoittuu vuosille 2024 - 2027. Varhaiskasvatuksessa oli elokuun lopussa yhteensä 449 lasta, joista esioppilaita oli 106. 1 - 5 vuotiaita oli 340 eli 77 % (TA 2026 80 %) ikäluokasta.
Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotot näyttävät kertyvän talousarvion mukaisesti painottuen alkuvuoteen. Tulokertymästä puuttuu elokuun asiakasmaksujen laskutus. Valtion erityisavustuksen maksuosuus 2026 - 2027 varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen näkyy toimintatuotoissa. Muille kunnille myytävien palvelujen laskutus seutusopimukseen kuuluvilta kunnilta tapahtuu kaksi kertaa vuodessa (elokuu ja joulukuu); tuotot tulevat ylittymään koko vuoden osalta. Perheille maksettavat avustukset ovat toteutuneet arvioitua vähäisempinä. Henkilöstökulut ovat ylittävät talousarvion tasaisen kertymän. Ylitys johtuu talousarvion laadinnassa tapahtuneesta virheestä, ennakoitua suuremmista sijaistarpeista ja palvelutarpeen/lapsimäärän kasvusta. Tämän johdosta joudutaan tekemään lisätalousarvioesitys. Kokonaisuudessa näkyy sisäisinä menoina olevat valvonta-/luontaisetuateriat, joita ei ole huomioitu tuloina/kuluina talousarvion laadintaohjeiden mukaisesti. Näiden vaikutus on noin 0,6 % henkilöstökulujen toteumassa. Rakennusten ja huoneistojen ulkopuoliset vuokrien toteuma on 90 % johtuen Palomäen päiväkodin vuokrasta, jonka maksu päättyi 31.8.2026. Nämä huomioiden toimintakulut (68,5 %) ovat yli tasaisen kertymän (66,7 %) samoin toimintakate (67 %) on yli tasaisen kertymän (66,7 %). (Tilanne 15.9.2026)

Yleiskatsaus toimintaan 1-8/2026

Varhaiskasvatuksessa oli elokuun lopussa yhteensä 449 lasta, joista esioppilaita oli 106. 1 - 5 vuotiaita oli 340 eli 77 % (TA 2026 80 %) ikäluokasta.

Varhaiskasvatuksen toiminta on ollut osin talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista. Palveluntarve Hallin päiväkodissa on ollut arvioitua suurempaa, mikä osaltaan vaikutti henkilöstötarpeen lisäämiseen. Henkilöstön osaamisen kehittämiseen on panostettu pedagogisella ohjauksella, yhteisillä tapaamisilla, työilloilla ja koulutuksilla. Valtion erityisavustuksella on ollut lisäresurssia päiväkotien lapsiryhmissä ja tuettu perhepäivähoitajien pedagogista osaamista. Varhaiskasvatuksen palveluohjaajat ovat aloittaneet 1.8.2026.

Jämsän varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat hyväksyttiin sivistyslautakunnassa kesäkuussa. Molemmat suunnitelmat tulivat voimaan 1.8.2026.

Ankkalammen päiväkodin tilat valmistuivat kesäkuussa ja varsinainen toiminta alkoi 1.8.2026. Samalla päättyivät Palomäen ja Viiskulman päiväkotien toiminnat.

Asiakaskyselyt huoltajille sekä lasten arviointikyselyt on toteutettu. Henkilöstökyselyn sijaan varhaiskasvatuksen henkilöstö teki omaa yksikköään koskevan liikuntakasvatuksen nykytilan arvioinnin keväällä. Tuloksia on käsitelty varhaiskasvatuksen johtoryhmässä ja yksiköissä. Tulokset esitellään sivistyslautakunnalle syksyllä 2026. Työhyvinvointikyselyn tuloksia on käsitelty yksiköissä ja varhaiskasvatuksen johtoryhmässä sekä sovittu kehittämiskohteista. Niistä on tehty yhteenveto koko varhaiskasvatusta koskien. Uusi kysely toteutetaan syksyllä.

Talousohjelman 2024 - 2027 toteuttaminen jatkuu osittain. Talousarviossa ja talousohjelmassa suunniteltua toiminnan supistamista Hallin päiväkodissa ei ole voitu toteuttaa palveluntarpeen kasvusta johtuen. Koulujen tilojen käyttöön liittyviä selvitystöitä Kuorevedellä ja Jämsänkoskella on jatkettu.

Perusopetus ja lukiokoulutus

	TA 2026	TOT 8/2026	TOT 8/2025	TOT% 8/2026	Vertailu ed. vuosi
TOIMINTATUOTOT	**817 000**	**993 703**	**857 913**	**121,63 %**	**115,83 %**
Myyntituotot	441 600	355 683	326 169	80,54 %	109,05 %
Maksutuotot	87 000	203 714	67 036	234,15 %	303,89 %
Tuet ja avustukset	226 200	293 729	358 197	129,85 %	82,00 %
Muut toimintatuotot	62 200	140 577	106 511	226,01 %	131,98 %
TOIMINTAKULUT	**-24 655 053**	**-16 041 467**	**-15 913 180**	**65,06 %**	**100,81 %**
Henkilöstökulut	-13 355 832	-9 072 702	-8 860 995	67,93 %	102,39 %
Palvelujen ostot	-7 340 661	-4 230 808	-4 129 468	57,64 %	102,45 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-622 470	-405 017	-509 062	65,07 %	79,56 %
Avustukset	-300	-290	-230	96,67 %	126,09 %
Muut toimintakulut	-3 335 790	-2 332 651	-2 413 425	69,93 %	96,65 %
TOIMINTAKATE	**-23 838 053**	**-15 047 764**	**-15 055 267**	**63,12 %**	**99,95 %**

Talousarvion toteutuminen kaudella

Perusopetus ja lukiokoulutus

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen toimintakate on alle tasaisen kertymän. Koulujen kesäkeskeytyksen aikana kulut ovat alhaisemmat. Kustannuksia ei tule koulukuljetuksista eikä aterioista. Tuloja on kertynyt arvioitua enemmän.

Perusopetuksen osalta henkilöstökulut ylittävät hieman talousarvion tasaisen kertymän. Kokonaisuudessa näkyy sisäisinä menoina olevat valvonta-/luontaisetuateriat, joita ei ole huomioitu tuloina/kuluina talousarvion laadintaohjeiden mukaisesti. Lukiokoulutuksen henkilöstökulut ylittävät tasaisen kertymän. Lukiokoulutuksen henkilöstökulujen toteumaprosentti 1-8/26 on 71. Ylitys johtuu Erasmus -liikkuvuuksien vuoksi syntyneistä ja sijaiskuluista kuuden viikon ajalta sekä ennalta arvaamattomista sijaiskuluista. Tämän lisäksi OVTES:n määräys muutti opettajien korvauksia ylioppilaskokeiden esitarkastuksista. Keväällä 2026 on maksettu tämän perusteella toteumaan perustuen esitarkastuksia, joita ei ole sisällytetty talousarvioon. Lukion oppimisen tuki uudistui 1.8.2025. Pelkästään kevätlukukaudella 2026 tukiopetusta on annettu suunnilleen yhtä paljon kuin vuonna 2025.

Varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen on myönnetty vuosille 2024-2027 valtion erityisavustusta koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin. Perusopetus voi käyttää lukuvuonna 2026-2027 avustusta yhtensä 180 250 euroa. Määrässä on mukana 20 %:n omavastuu.
Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Jämsän perusopetukseen hankeavustuksen oppilaiden uimataidon ja vesiturvallisuustaitojen parantamiseksi. Myönnetty avustus on 25 000 €. Omarahoitusosuus on 20 % eli hankekokonaisuus on suuruudeltaan 31 250 € ajalla 1.1.2025 - 31.7.2027.
Jämsän kaupungin omarahoituksella on palkattu opiskeluhuollon koordinaattori kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn ja puuttumiseen ajalle 1.8.2025-30.6.2027. Vuoden 2026 talousarviokehykseen on varattu 70 000 € ja vuoden 2027 taloussuunnitelmakehykseen 38 000 €.
Lukiokoulutus saa akkrediotoinnin myötä Erasmus+ -tukea opiskelijoiden ja opetushenkilökunnan liikkuvuuksiin vuoteen 2027 saakka. Kevään 2026 aikana on toteutettu mm. opiskelijoiden ja opettajien vaihdot Ranskaan, Saksaan, Itävaltaan, Unkariin ja Ruotsiin. Ranskasta ja Saksasta on toteutunut myös ryhmäliikkuvuudet Jämsän lukioon keväällä 2026. Lukuvuodelle 2025-2026 Erasmus+-avustusta on myönnetty 29 766 euroa ja lukuvuodelle 2026-2027 myönnetty avustus on 26 793 €.

Yleiskatsaus toimintaan 1-8/2026

Perusopetus:

Perusopetuksessa on elokuussa 2026 tehdyn ennusteen mukaan tällä hetkellä 1 408 oppilasta. Lähivuosina perusopetuksen oppilasmäärä laskee voimakkaasti. Ennustejakson viimeisenä lukuvuonna 2032-2033 oppilaita arvioidaan olevan 906 eli 502 vähemmän kuin tällä hetkellä. Valmistavassa opetuksessa on tällä hetkellä kolme (3) oppilasta ja oppilaat on integroitu yleisopetuksen ryhmiin.
Perusopetuksessa toteutettiin keväällä 2026 kysely mobiililaitteiden käytöstä koulussa. Kysely toteutettiin oppilaille, huoltajille ja henkilöstölle. Kyselyn tulokset eivät antaneet aihetta tehdä muutoksia Jämsän kaupungin perusopetuksen järjestyssääntöihin digilaitteiden käytön osalta.
Perusopetukseen on laadittu suunnitelma kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnitelmaa jalkautetaan ja tehdään koulukohtaiset täydennykset syysukukauden veso-koulutuspäivissä.
Sivistyslautakunta linjasi perusopetuksen koulujen teknisen työn tilojen harraste- ja iltakäytön vuokrauksen olevan mahdollista ainoastaan kaupungin ylläpitämän työväenopiston taikka kaupungin nuorisopalveluiden ohjattuna toimintana sillä edellytyksellä, että paikalla on nimetty, pätevä opettaja tai ohjaaja ja riskien arviointi on suoritettu asianmukaisesti. Peruskoulujen teknisen työn tiloihin on laadittu harraste- ja iltakäyttöä koskevat yhtenäiset ohjeet.
Opiskeluhuollon palvelut tuottaa Keski-Suomen hyvinvointialue. Perusopetukseen on saatu lisää opiskeluhuollon psykologeja elokuusta 2026 alkaen, jolloin lakisääteinen mitoitus täyttyy. Kouluterveydenhoitajia on suosituksen mukainen määrä. Koululääkäripalvelussa on esiintynyt vaihtelevuutta.

Vuoden 2025 oppimisen tuen uudistuksen keskeinen tavoite oli vahvistaa jokaisen oppijan oikeutta saada tarvitsemaansa tukea varhain, oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti osana omaa opetusryhmäänsä. Lukuvuosi 2025-2026 oli oppimisen tuen osalta siirtymävaihetta. Pidennetty oppivelvollisuus päättyi 1.8.2026 alkaen. Perusopetuksessa tilalle tuli perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Jatkossa päätös koskee opetuksen järjestämistapaa, ei enää pidennettyä oppivelvollisuutta.
Perusopetuslain muutoksen myötä 1.8.2026 alkaen esi- ja perusopetuksen tulee edistää liikunnallista elämäntapaa osana opetuksen tavoitteita.

Eduskunta hyväksyi 15.6.2026 perusopetuslakia koskevan muutoksen ns. osaamistakuun. Lakimuutoksen seurauksena oppilaiden etenemiseen liittyvät säännökset yhtenäistetään sekä oppiaineiden tavoitteet, sisäl-

löt ja arviointikriteerit selkeytetään ja määritellään vuosiluokittain. Uudistettujen opetussuunnitelmien perusteiden tulee olla valmiina lokakuun lopussa 2027. Niiden pohjalta päivitettävät paikalliset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2028 alkaen.
Syksyllä 2024 kaupungin YT-neuvottelujen tuloksena on päätetty perusopetuksen ja lukiokoulutuksen johtamisjärjestelmän muutoksista. Johtavan rehtorin 1.2.2026 ja Jämsänjoen yhtenäiskoulun rehtorin 1.8.2026 tapahtuneiden eläköitymisten johdosta virkasiirrot on toimeenpantu. Johtavana rehtorina toimii Soile Kukkonen 1.2.2026 alkaen. Jämsänjoen yhtenäiskoulun vs. rehtorina 20.2.2026 ja rehtorina 1.8.2026 alkaen toimii Antti Manninen. Jämsänkosken yhtenäiskoulun rehtorina aloitti Minna Kinnunen 1.2.2026. Kuoreveden koulun uutena rehtorina aloitti Paula Huuska 7.1.2026. Kaipolan koulun yhteysopettajan tilalle nimettiin apulaisjohtaja 1.8.2026 alkaen.
Jämsänjoen yhtenäiskoulun toisen apulaisrehtorin virka on päätetty lakkauttaa siirtymäajan jälkeen 1.8.2027 alkaen ja Jämsänkosken apulaisrehtorin virka 1.8.2028 alkaen. Jämsänkosken yhtenäiskoululle nimetään opettajaviranhaltija hoitamaan luottamustoimista apulaisjohtajan tehtävää.
Talousohjelman 2024-2027 toteuttaminen jatkuu. Koulujen tilojen käyttöön liittyviä selvitystöitä Kuoreveellä ja Jämsänkoskella on jatkettu.
Talousohjelman mukaisesti koulusihteerien määrä väheni yhdellä henkilöllä 1.8.2026 alkaen. Koulusihteerin työnkuvaa on tarkasteltu, tehtäviä jaettu ja toimintoja tehostettu esimerkiksi sähköisen asioinnin avulla.
Lukuvuonna 2026-2027 perusopetuksessa pilotoidaan pienimuotoisesti rekrytoimalla kasvatusohjaaja Jämsänkosken yhtenäiskouluun. Resurssi sisältyy koulunkäynninohjaajaresurssiin.
Aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittäviin maksuihin on tullut muutoksia 1.1.2026 alkaen perusopetuslain muutoksen myötä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuden yksikköhintaa (ohjaustunti) on puolestaan leikattu noin 14 %:a vuoden 2025 rahoitukseen nähden (2025: 26 € ja 2026: 22,37 €). Lakimuutoksen jälkeen maksu saa olla 570 tunninosalta enintään 148 € ja 760 tunnin osalta enintään 197 €. Jämsän sivistyslautakunta on 26.3.2026 päättänyt korottaa maksuja 7,84 %. Jämsän iltapäivätoiminnan maksut ovat 1.8.2026 alkaen 172 € (20 päivää/kk) ja 86 € (enintään 20 päivää/ kk).

Sivistyslautakunta on päättänyt 12.2.2026 koulukuljetusten hankintasopimuksista 1.8.2026 - 31.7.2031 väliseksi ajaksi. Hankintasopimuksessa on optiokausi 1.8.2031-31.7.2033. Jämsän kaupungin esi- ja perusopetuksen koulukuljetusopas on päivitetty ja hyväksytty sivistyslautakunnassa 23.4.2026.

Jämsän perusopetus on tuottanut Keski-Suomen hyvinvointialueelle palvelua vammaisten lasten kesäajan hoitona. Kesällä 2026 Keski-Suomen hyvinvointialue ei hyödyntänyt Jämsän perusopetuksen palveluja. Vammaisten lasten iltapäivätoiminnan osalta Keski-Suomen hyvinvointialue on irtisanonut sopimuksen 1.10.2025 alkaen. Uutta sopimusta ei ole tehty.

Lukiokoulutus:

Lukion varsinaisten opiskelijoiden määrä elokuussa 2026 on 225 ja sen lisäksi lukio-opintoja suorittaa 23 Ammattiopisto Gradian opiskelijaa. Ensimmäisen vuoden opiskelijoita lukiossa on 58. Urheiluvalmennuksessa on tällä hetkellä 29 lukion opiskelijaa.

Lähivuosina opiskelijamäärä pysyy nykytasolla ja laskee 2030-luvulle tultaessa ja ennusteen mukaan lukuvuonna 2035-2036 varsinaisten opiskelijoiden määrä on 160. Ennusteeseen sisältyy epävarmuutta johtuen mm. vapaasta hausta toisen asteen koulutukseen.

Opiskeluhuollonpalvelut tuottaa Keski-Suomen hyvinvointialue. Lukiossa on mitoituksen mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut. Myös opiskelijaterveydenhuolto on järjestetty suosituksen mukaisesti lukuun ottamatta lääkäripalveluja.

Kevään 2025 aikana päätettiin lukion johtamisjärjestelyistä. Soile Kukkonen aloitti 1.8.2025 määräaikaisena

lukion rehtorina. Hän siirtyi syksyn aikana johtavan rehtorin vuosiloman viransijaiseksi ja 1.2.2026 alkaen johtavaksi rehtoriksi.

Lukiolain muutoksen myötä koulutuksen järjestäjän on perittävä kolmannen maan kansalaiselta lukuvuosimaksu 1.8.2026 alkaen. Lukuvuosimaksu koskee koulutukseen hyväksyttyjä opiskelijoita, jotka hakevat oleskelulupaa opiskelun perusteella tai oleskelee maassa opiskelun perusteella myönnetyllä opiskeluluvalla. Lukuvuosimaksun suuruus on vähintään lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta. Lukuvuosimaksu määräytyy ensimmäisenä opiskeluvuotena olleen yksikköhinnan perusteella koko opintojen ajalle. Sivistyslautakunta määritti 16.6.2026 §79 lukuvuosimaksun suuruudeksi 10 220 €/ lukuvuosi.

Lukiolla on toteutettu 4/2026 lakisääteiset tarkastukset (työpaikkaselvitys, ympäristöterveystarkastus sekä terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastukset). Palotarkastus on toteutettu 8/2026.

Työhyvinvointikyselyn tulokset on käsitelty sekä perusopetuksen että lukiokoulutuksen yksiköissä ja sovittu kehittämiskohteista.

Elämänlaatupalvelut

	TA 2026	TOT 8/2026	TOT 8/2025	TOT% 8/2026	Vertailu ed. vuosi
TOIMINTATUOTOT	**1 841 450**	**1 345 823**	**1 745 281**	**73,08 %**	**77,11 %**
Myyntituotot	315 000	148 794	180 569	47,24 %	82,40 %
Maksutuotot	253 000	73 181	109 539	28,93 %	66,81 %
Tuet ja avustukset	1 222 800	1 099 291	1 399 277	89,90 %	78,56 %
Muut toimintatuotot	50 650	24 557	55 896	48,48 %	43,93 %
TOIMINTAKULUT	**-4 909 930**	**-2 989 164**	**-3 070 483**	**60,88 %**	**97,35 %**
Henkilöstökulut	-2 701 978	-1 773 928	-1 706 443	65,65 %	103,95 %
Palvelujen ostot	-786 372	-415 666	-415 805	52,86 %	99,97 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-195 920	-104 282	-132 789	53,23 %	78,53 %
Avustukset	-123 000	-30 456	-91 900	24,76 %	33,14 %
Muut toimintakulut	-1 102 660	-664 833	-723 545	60,29 %	91,89 %
TOIMINTAKATE	**-3 068 480**	**-1 643 341**	**-1 325 201**	**53,56 %**	**124,01 %**

Talousarvion toteutuminen kaudella

Elämänlaatupalveluiden toimintakate on elokuun lopussa 54 % koko vuoden talousarviosta. Tuotot ovat olleet tähän mennessä vuotta tasaista kertymää (66,7 %) suurempia (73 %), mikä johtuu pääasiassa kotoutumiskorvauksista, joita on tullut arvioitua enemmän. Toimintakulujen kokonaisuudessa (61 %) mennään alle tasaisen kertymän. Henkilöstökulujen toteuma on tasaisen kertymän mukainen (66 %), Palveluiden ostojen sekä myös aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnan toteuma on 53 %. Myönnettyjen avustusten toteuma on tässä vaiheessa vuotta vielä 25 %. Muiden toimintakulujen toteuma on 60 %. Kokonaisuudessaan elämänlaatupalveluiden toiminnan arvioidaan pysyvän talousarvion puitteissa loppuvuotena.

Opistojen toimintakate on elokuun lopussa 70 %. Vuosi 2026 on edennyt talouden ja toiminnan näkökulmista suunnitelmien mukaisesti. Työväenopiston kevätlukukausi päättyi huhtikuun alussa ja seuraava lukuvuosi alkaa syyskuussa. Musiikkiopiston kevätlukukauden opintomaksut on laskutettu ja työväenopiston kurssimaksujen laskutus tapahtuu pääosin syksyllä eli suurin osa opistopalvelujen tuloista kertyy loppusyksyn aikana. Molempien opistojen suurin menoerä ovat henkilöstökustannukset, ja ne ovat toteutuneet elokuun loppuun mennessä arvioidusti toteuman ollessa 61 %. Molempien opistojen syyslukukausi on viikon lyhyempi kuin kevätlukukausi. Tuntiopettamisen osalta siis palkkakustannuksia muodostuu kevätlukukaudella enemmän kuin syyslukukaudella. Kokonaisuudessaan opistojen toiminnan arvioidaan pysyvän talousarvion

puitteissa loppuvuotena.

Kotoutumisen kustannuspaikalle on tullut alkuvuoden aikana arvioitua enemmän kotoutumisen laskennallisia kuntakorvauksia, elokuun loppuun mennessä 894 000 €, mikä ennustaa sitä, että tuloarvio tulisi ylittymään loppuvuoden aikana. Henkilöstökulujen toteuma kotoutumispalveluissa on elokuun lopussa arvioidun mukainen.

Kotoutumisen laskennalliset kuntakorvaukset maksetaan kerran kuukaudessa. Kuntakorvauksen määrään vaikuttaa muun muassa kunnassa asuvien kotoutujien lukumäärä, ikä ja kotoutumisajan pituus. Kotoutumisen kuntakorvaus on tarkoitettu muun muassa kotoutumiskoulutusten ja monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämiseen, tulkkauspalveluihin sekä matalan kynnyksen kotoutumispalvelujen järjestämiseen. Kotoutumispalveluiden koulutukset sekä muut palvelut katetaan kokonaisuudessaan kotoutumisen kuntakorvauksilla.

Kirjaston toimintakate on elokuun lopussa 59 % koko vuoden talousarviosta. Tuotot ovat olleet tasaista kertymää pienempiä (25 % 6 000 €). Monitoimilaitteen asiakasmaksuja ja muita kassatilityksiä ei saatu Raitin sulun vuoksi pääkirjastosta vuoden alussa. Verkkokirjaston kautta suoritetut asiakasmaksut tilittyvät viiveellä. Tuottotavoitteeseen 26 000 € ei tulla pääsemään vuoden aikana. Toimintakulut (58 %) ovat tasaisen kertymän mukaiset henkilöstökuluissa (66 %) ja alle tasaisen kertymän palveluiden ostoissa (61 %), aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa (60 %) sekä muissa toimintakuluissa (40 %). Kokonaisuudessaan kirjaston toiminta pysyy talousarvion puitteissa loppuvuotena.

Vapaa-aikapalvelujen toimintakate on elokuun lopussa 58 %. mikä on alle tasaisen kertymän. Toimintatuottojen toteumaprosentti on 69 %, mikä selittää osaltaan pienen toimintakatteen. Toimintatuottojen kertymää selittää hankeavustuksen tuloutuminen alkuvuodesta. Toimintatuottojen osalta jäätäneen hiukan koko vuoden tavoitteesta; uimahallin tulotavoite ei täyttyne.

Toimintakulujen toteumaprosentti, 61 %, on hiukan alle tasaisen kertymän mukainen. Henkilöstökulujen toteumaprosentti, 68 %, on hiukan yli tasaisen kertymän. Avustusten toteuma on reilusti alle tasaisen kertymän 23 %. Tämä johtuu avustusten hakemisen ja maksatusten painottumisesta loppuvuoteen. Palvelujen ostoissa (57 %) sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat (32 %) tiliryhmässä toteumaprosentit ovat alle tasaisen kertymän. Toimintakulujen arvioidaan pysyvän talousarvion puitteissa loppuvuotena.

Yleiskatsaus toimintaan 1-8/2026

Opistopalvelut

Työväenopiston lukuvuosi päättyi huhtikuussa ja lukuvuosi 2026 - 2027 alkaa syykuussa. Työväenopiston kursseille ilmoittautuminen alkoi vilkkaasti elokuun lopulla. Tavoitteena on saada kursseille vähintään 1 400 opiskelijaa. Työväenopiston opiskelijoista oli noin 60 % yli 65-vuotiaita. Työväenopisto täytti 80 vuotta ja juhlavuotta huomioitiin myös elokuun lopussa järjestetyssä toiminnallisessa tapahtumassa Jokivarren Puukoululla. Musiikkiopiston lukuvuoden 2026-2027 opintoihin hakuaika oli huhtikuussa ja oppilaspaikkaa haki yhteensä 43 hakijaa. Musiikkiopistossa opiskelee lukuvuoden 2026-2027 alussa 279 opiskelijaa, joista 39 on uusia.

Jämsän työväenopisto on järjestänyt kotoutumiskoulutusta sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation koulutusta vuoden 2025 alusta alkaen. Kotoutumiskoulutus kestää 12 kuukautta. Kaksi uutta kotoutumiskoulutuksen ryhmää aloitti tammikuussa ja kolme jatkavaa ryhmää jatkoi vuodelle 2026. Yksi jatkavista ryhmistä valmistui tammikuun lopussa, yksi heinäkuun lopussa ja yksi elokuun lopussa. Kaikki ryhmät opiskelevat lähiopetuksessa Gradian kampuksella. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on kotoutujien suomen kielen ja työelämävalmiuksien kehittäminen. Koulutus sisältää lähiopetuksen lisäksi työssäoppimisjaksoja. Kotoutujia

on ryhmissä ollut alkuvuoden aikana noin 80.

Kirjastopalvelut

Elokuussa 2026 alkanut Raitin sulku työterveydellisistä syistä päättyi toukokuun alussa, ja pääkirjasto sekä muut Raitin palvelut palasivat väistöstä Keskuskadulle. Tilojen kunto on varmistettu mittauksin ja selvityksin.

Kävijöitä kirjaston toimipisteissä on ollut elokuun loppuun mennessä yhteensä noin 60 000. Vuositavoitteeseen eli 145 000 kävijään ei päästä alkuvuoden sulun vuoksi. Sama koskee lainoja asukasta kohden. Niitä on tehty elokuun loppuun mennessä 6,6. Vuositavoite on (12,8).

Pääkirjaston palvelu- ja aukioloajat muuttuivat 29.6. lähtien huomioiden talousohjelman mukaisesti eläköitymisissä vähentynyt henkilöstö ja asiakkaiden käyttötottumukset. Aukioloaikamuutosta arvioidaan käyttötilastojen sekä asiakas- ja henkilöstökyselyjen perusteella viimeistään kevään 2027 aikana.

DigiGuiden-palvelu otettiin käyttöön heinäkuussa. Palvelu tarjoaa asiakkaille helposti ymmärrettäviä paperille tulostettuja opaslehtisiä digipalveluiden ja -laitteiden käyttöön.

Vapaa-aikapalvelut

Nuorisotilatoimintaa järjestettiin Kuutissa, Köpiksellä ja Raitin sulun vuoksi Jämsän lukion ylä- ja ala-aulassa. Toiminnan järjestämistä vaikeutti nuorten häiriökäyttäytyminen ja työntekijöiden vaihtuvuus sekä Jämsänkoskella Köpiksessä että keskustassa Jämsän lukiolla. Nuorten työpajatoimintaa eli Luovaa Starttia järjestettiin ulkopuoliselta toimijalta varatussa tilassa (Jameksen tila, Mottilantie 11). Raitille palattiin toukokuussa. Nuorisotilatoiminta oli kesätauolla kesäkuusta elokuuhun nuorten moottoripajatoimintaa lukuun ottamatta. Kesä- ja elokuussa järjestettiin lasten ja nuorten leiritoimintaa viidellä eri leirillä. Vastaavan nuoriso-ohjaajan rekrytointi toteutettiin.

Nuorisovaltuusto kokousti seitsemän kertaa. Nuorisovaltuusto päätti tukea nuorten osallistumista Himos Trail -tapahtumaan osallistavasta budjetoinnista saadulla idealla. Maksuttoman osallistumisoikeuden hyödynsi yhteensä 16 jämsäläisnuorta. Koulunuorisotyön kehittämishanketta jatkettiin elokuussa yhden hanketyöntekijän voimin. Elokuussa yksi etsivän nuorisotyön ohjaaja aloitti 50 % työpanoksella kouluvalmentajan työt Jämsänkosken yhtenäiskoululla. Koulunuorisotyön kehittämiseen vuodelle 2027 ei saatu hankerahoitusta. Nuorisotyön dokumentaatiojärjestelmän mukaan nuorisopalvelujen toimintaan osallistui 14 723 nuorta.

Etsivää nuorisotyötä on tehty alkuvuoden aikana yhteensä 140 nuoren kanssa. Nuorten LuovaStartti työpajatoiminnan ryhmiin on osallistunut 21 eri nuorta. Etsivän nuorisotyön ohjaajien ja starttivalmentajien toimet vakinaistettiin maaliskuussa.

Uimahallin kävijämäärä elokuun lopussa on 32 443. Koko vuodelle asetettuun kävijämäärätavoitteeseen, 63 000 asiakasta, ei ylletä, ellei syksy ole erityisen vilkas uimahallilla. Uimahalli avautui remontin jälkeen syksyllä 1.9.2026. Kesän aikana uimahallilla tehtiin kunnostustöitä ja rakennettiin mm. liikkumisesteisten pukuhuone- ja pesutilat sekä toteutettiin yleisissä pukuhuone- ja pesutiloissa yksityisyydensuojaa tarjoavia ratkaisuja.

Järjestötapaamisia toteutettiin alkuvuoden aikana kaksi, liikuntatapahtumia kolme ja nuorisotapahtumia yksi. Lisäksi osallistuttiin Jämsänkosken Tekojäärata Oy:n koordinoimille Yhteisöfestareille sekä yhdistyksille ja vaikuttamistoimielimille suunnattuun osallistamistilaisuuteen, jossa käsiteltiin uuden liikuntahallin suunnittelua. Kalendaarisista juhlista järjestettiin kansallisen veteraanipäivän juhla. Tammenlehvän perinnetoimikunta on kokoontunut kahdesti ja vammaisneuvosto kolmesti alkuvuoden aikana.

Hyvinvointityöryhmä on kokoontunut kolme kertaa ja ehkäisevän työn verkostotyöryhmä vuosikellon mukaisesti kaksi kertaa. Laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2021-2025 ja -suunnitelma vuosille 2026-2029 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.8.2026 noudatettavaksi strategisena terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen asiakirjana.

Sivistystoimialan avustustoiminnan periaatteet päivitettiin.